

25. szám.

Budapest, 1874.

KIS VASÁRNAPI UJSÁG.

KÉPES HETILAP

AZ IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Második évfolyam.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR: egész évre 6 frt., félévre 3 frt.

Előfizetési felhívás

a

„KIS VASÁRNAPI UJSÁG” - ra.

Azon t. cz. olvasóinkat, kiknek előfizetése folyó június hó végével lejár, tisztelettel fölkérjük: sziveskedjenek **előfizetésüket mielőbb megújítani**, hogy lapunk szétküldése fennakadást ne szenvedjen s hogy a nyomtatandó példányok száma iránt magunkat tájékozhasassuk.

Előfizetési föltételek:

Negyedévre (jul.—szeptember) **1 frt 50 kr.**
Félévre (július—deczember) **3 „** —

Az előfizetések legezélszerűbben eszközölhetők posta-utalvánnyal, és Budapestre a Franklin-társulat magyar irodalmi intézet hírlap-kiadóhivatalába (azelőtt Heckenast G.), egyetem-utca 4. sz. alá intézendők.

A „Kis Vasárnapi Ujság”
kiadó-hivatala.

Medárd és Stázi.

— Elbeszélés. —

Rosegger P. K. után K. E.

(Vége.)

És midőn másnap reggel pirkadni kezdett, minő esendes volt az erdőben közel és távol. A fák ott feküdtek, ott heverték, ott támaszkodtak keresztül-kasul egymáson, kettétörve, kettéhasítva, kicsavarva, összehasogatva, koronáiktól, ágáiktól megfosztva, mind megsemmisítve; és e fölött, az elpusztított ágakra, az összetört törzsekre, a felmeredő gyökerekre gyengéden és lágyan odasimulva feküdt — az első hó.

Igy feküdt itt a szép, büszke erdő a ravatalon, és fölötte a szemfedő . . .

A szénégető-tanyán az egyik máglya már nem égett s csak belül és a reá nehezdedő fatörzs volt még izzó; a másik rendszeren füstölgött tovább. A kunyhón egy hatalmas fasudar feküdt, mely a tetőt összezúzta. Tág nyílás szolgált le a belső helyiségbe, és a hópelyhek betánczoltak rajta, s a tüzhelyen és a kihült gombaleveses edényen vékony hótakaró feküdt.

Medárd rég eltávozott s ott bujkált és mászkált az elpusztított erdőben. Stázit kereste.

Sirt, hangosan imádkozott, fogadásokat tett, hogy ha feleségét még egyszer életben találja, védelmezni fogja őt akár életével is, és szeretni fogja igazán, hiven, teljes szívéből. A borzasztó éj megtörte lelkének durva kérgét, s most belsejében csak fájó szeretet és kínzó aggodalom honolt Stáziért. Izzadságlepetten törtetett az erdei szakadékbba; a bokrok mintegy gunyolódva karczolták végig arcját; gyakran derékig süppedt a hóba és moharba, aztán újra az egymásra dült fák és a felszakgatott gyökerek gátolák továbbjuthatását, úgy hogy többször vissza kellett fordulnia és más irányt vennie.

Egyszerre valami puhát érzett lábai alatt, mintha ruhadarab volna. Nyilaló fájdalom érte szívét. Remegve ásott kezeivel a lány hóban s megtalálta a nagykendőt, melybe tegnap este felesége burkolózott. Köröskörül nagy darabon felkotorta a havat, minden fatörzs alá odameredt és behunyta szeméit, mert azt hitte, hogy itt kell feküdnie valahol összezúzva. Minden gyökér-üregbe bepillantott, vajjon nem kuporog-e ott valahol, félig megfagyva, de csak legalább mégis életben.

Sohol sem találta . . .

Minő puszta volt a vidék, a völgynyílás minő tágas és üres, hiszen a magas erdő már nem állt. Erős fenyőszurok-illat lengedezett mindenütt; hiszen a fűszeres nedv ezer és ezer sebből folydogált. Havasi czinkék és sármányok röpdöstek az ágak közt, ide-oda tekintettek, csicseregtek, mintha ők is csodálkoznának a holt erdő fölött, és felültek a kevés fiatal fára, melyek imitt-amott még álltak, és lerázták a havat a vékony galyakról. Az egymásra dült fatörzsek alatt pedig több holt állat feküdt. Egy szellő sem mozdult, csak az előretörtető szénégető lépteinek zaja hallatszott az ijesztő csendességben.

Egy magas, szurkos fatörzsön az ágak el voltak égve; vajjon Stázi fáklyájából tévedt-e ide egy szikra és meggyujtotta a fát, avagy a szétdult szenes máglya sziporkái hatoltak el ennyire?

— Százszor és ezerszer bocsánatot kérek tőle, és dolgozni fogok éjjel-nappal, szeretni és tisztelni fogom őt, mint őrző-angyalomat, — az Isten szent nevére!

Igy zokogott a férfi; ekkor egyszerre ág-bogak és egymáson heverő fatörzsek közé süppedt, és mély sötétségbe csuszott alá. Egy pillanatra elhagyá eszmélete, de végre felocsudott és átgondolta helyzetét.

Egy mély gödörben volt, a minőt egykor farkasvermeknek ástak, és fölötte sűrűn és sulyosan feküdt egy fatörzs a másikon, össze-vissza bonyolult ágakkal. Nem sokáig maradt fekvé a lány mohán, felkapaszkodott, hogy kiszabadítsa magát. Órákig erőlködött, de a fatörzsek nem tágitottak, és a merev ág-bog elmozdithatlan volt, mint egy tizszeres börtönrács.

Aztán hangjának egész erejével segélyért kezdett kiáltani. Ah, kicsoda hallaná meg őt e vadonban?

Ekkor a szegény Medárd visszahanyatlott a földre, vérző kezeivel eltakarta arcját és kiáltá:

— Ha ez a büntetése annak, a mit ellene vétettem, úgy megadással türöm azt; hadd legyek itt elevenen eltemetve!

És délben jött a nap, és szelid sugarai a fatörzsek közt, az ágak közt bevilágítottak az üregbe. Ekkor a hó olvadni kezdett és cseppjei aláhullottak az elhagyatott emberre.

Még egyszer összeszedte magát s minden erejét nekifeszítette az ágak elmozdításának. Hasztalan, . . . visszahanyatlott.

Végre a napsugarak ismét kialudtak, sötétebb és sötétebb lett, s a vízcseppek kis jégcsapokká dermedtek. Az ég szürkére borult be, s megint hópelyhek kezdtek hullni.

— Így hát majd eltemet a hó, — mormolá Medárd, — meg fogok dermedni, mintha téli álmod aludnám, és tavasszal megtalálnak majd a favágók, elvisznek a temetőbe és feleségem mellé temetnek, s nem fogják tudni, hogyan történt mindez.

Egyszerre emberi hangok és fejszecsapások hallatszottak, — favágók közeledtek ott, és Medárd rekedt hangon kezdett kiáltani.

Ekkor kívül egy tiszta női hang csendült meg, kiáltva:

— Medárd!

Hatalmas csapásokkal eltávolították az ágakat és kiszabadították a szegény embert. A másik pillanatban ott feküdt nevének

lábai előtt, ki segélyére jött, és zokogott s bocsánatért könyörgött durvaságaért. Stázi is sirt örömben; hanem egyszerre föl-emelte őt és mondá:

— És most menjünk, nincs ideje a sirás-rivásnak, utoljára az emberek még mind a kettőnket kinevetnek.

Igy hát az elpusztított erdőn át vissza-indultak a szénégető tanyára, és utközben Stázi röviden elbeszélte, hogy akkor éjjel keresztatyjához, az erdészhez ment, s házat még a vihar kitörése előtt elérte. Keresztatyjának azt mondta, hogy egy csipetnyi izzasztó herbatheáért jött, mert férje lázban szenved. A rettenetes éjszakát kimondhatlan aggodalomban élte át érte, Medárdért, s reggel azonnal a kunyhóhoz sietett, látta annak elpusztulását, s minthogy őt nem találta, tüstént intézkedéseket tett fölkérésére.

A favágók még aznap este összeigazgatták és lakhatóvá tették a kunyhót, s midőn a házastársak abba belépték, Medárd keblére szorítá feleségét és suttogá:

— Kérlek, kérlek, Stázi, hogy a tegnapi este köztünk feledve legyen örökre!

— Hanem a mai maradjon meg emlékeztünkben! — felelé a menyecske mosolyogva, aztán a tüzhelyhez lépett és tüzet gyújtott.

Ismét felszállt a füst és csipte Medárd szemét, hanem ő nem lett vad, csak tenyerével eltörülte a könyeket, melyekről még ma, annyi év után sem tudni bizonynyal, vajjon a füst okozta-e azokat . . .

* * *

Az erdő tulajdonosára nézve az elemi csapás kezdetben felszámíthatlan veszteségnek látszott; de közvetlenül azután a fa és a szén ára rendkívül felszökött. Az elpusztult erdőben vigan kopogtak a fejszék, zugtak a fűrészek, s nemsokára a szénégető-tanyán kettő helyett négy és öt máglya füstölgött, s Medárdnak segédre volt szüksége.

Jobb idők, szebb napok.

Fiatal élet a szénégető kunyhóban sem hiányzik, és a kis koboldok ott mászkálnak a fatörzseken, teli kosárral hoznak haza gombát, az anya vidám dalait ők is után-

éneklik, s minduntalan bemázolják, befeké-
titik arcukat szénkorommal, hogy éppen
úgy néznek ki, mint édes atyjok.

Legszeretőbb anya.

Mit beszéljek rólad
S találok-e szókat,
Melyekkel igazán
Fessem, mi benned van?
„A földön nekem van
Legszeretőbb anyám.“

Nézzek a tengerre,
Mely tartja ölelve
A folyót hű karán,
Legott eszemben van:
„A földön nekem van
Legszeretőbb anyám.“

Tekintsem a rétet,
Mely a méhnek mézet
Ad s hozzá nem kaján,
Legott eszemben van:
„A földön nekem van
Legszeretőbb anyám.“

Hallgassam a zengő
Madárt, melyet erdő
Ápolgat lombtanyán,
Legott eszemben van:
„A földön nekem van
Legszeretőbb anyám.“

Pillantsak az égre,
Mely lángol oly égve
Nap s csillag sugarán,
Legott eszemben van:
„A földön nekem van
Legszeretőbb anyám.“

Akárhova nézzek,
Az egész természet
Minden tettén, szaván
Egyedül csak ez van:
„A földön nekem van
Legszeretőbb anyám.“

„Szebben beszél a tett.“

Munkálkodik a tavasz,
És nagy a munkája:
Fűszőnyeggel s virággal
A mezőt pompázza.
Köröskörül az erdőt
Lombokkal rakja meg . . .
„Minden Demosthenesnél
Szebben beszél a tett.“

Feselnek a bimbók és
Kinálják a mézet;
Gyűjtik is a pillangók
És a serény méhek.
A megterhelt méhecskét
Szellő karolja meg . . .
„Minden Demosthenesnél
Szebben beszél a tett.“

Sugarait fel és le
Tűzzel hinti a nap;
Mindent teltre hevít az
Égen s az ég alatt.
Az egész nagy természet
Erős dologra kelt . . .
„Minden Demosthenesnél
Szebben beszél a tett.“

Munka nélkül egy sincsen,
Csak az ember volna?
Nem, nem! az Isten őt is
Munkára alkotta.
Szó helyett tehát kezéd
A dolgot fogja meg . . .
„Minden Demosthenesnél
Szebben beszél a tett.“

Városy Mihály.

A szerencsétlen narancsfa.

— Rege. —

Itt az alföldi síkságon, a beláthatlan róna egyik gyönyörű pusztáján semmiféle fa sem látható olyan mennyiségben, mint az ákác. Van ugyan imitt-amott egy pár jegénye, egy-egy vadgesztenye, a kertekben s a tanyák körül néhány gyümölcsfa, de mindez csak elszórva, mintegy vendégként tűnik fel a nagymennyiségű ákácok között. A szántóföldek, kaszálók, majorok és tanyák mind ezzel vannak szegélyezve,

s a köztük határként felhányt árkok partjai sűrűn beültetve. Órákig elmehet az ember, egyik pusztából át a másikba, folytonosan lombdús ágainak szelid árnyékában, megvédve a pusztai nap égető sugarai ellen. Pedig levelei oly finomak, ágai oly karcuk, hajlékonyak, a legkisebb szellőre meghajolnak s ide s tova lengenek.

De meg is látszik rajtuk, hogy itt igazán hazájukban, otthon érzik magukat; mintha csak azt susognák: mindenütt jó, de legjobb itthon! Némely helyeken egész kis erdőcskéket képeznek; de nem sötét, kietlen rengetegeket, rémes félhonnálylyal, borzasztó fenevadakkal, lesben álló zsványokkal, hanem nyájas, világos enyhelyeket, hol nyulak és foglyok tanyáznak, mintegy hizlalva magukat, míg az emberek asztalára kerülnek izletes sült alakjában.

Egy ilyen kis erdőcske diszlik ide nem messze, félórányira az urasági kastélytól. Csak alig pár évtized előtt ültették s máris annyira gyarapodtak, hogy nemcsak a végtelen rónaságon kifáradt szemeket gyönyörködtették, de néhány év előtt már ki is lehetett vágni a megvastagodott, mindennemű használatra alkalmas törzseket. Gazdasági eszközökre, tüzelésre, építkezésre, sőt még butorokra is lehet aczélkéménységű fáját használni. Nem lehet hát csodálni vagy éppen rossz néven venni, ha e faj kissé büszke annyi szép, jó és hasznos tulajdonára.

A kivágott öregek helyét kettős igyekezettel siettek az ifju hajtások kipótolni. S bizony nem igen jó szemmel nézték, ha egy-egy idegen más fajta fa tolakodott közéjük s foglalt helyet és terjeszkedett s növekedett a maga módja szerint köztük. Mit keres itt? Miért nem foglal helyet más vidéken, övéi között? S hozzá még ezek is ép úgy megkivánták a föld nedvét s a nap sugarait a maguk számára, mintha csak ide tartoztak volna! Gyökereik szétágaztak, sőt néhol össze is fonódtak az ákácfa gyökereivel, s lombjaikat, leveleiket ott hajtogatták, rezgették az övéik mellett, enyelegve simultak közéjük, sőt susogásikat is összevegyíték az övéikkel.

— Bizony rossz világban élünk! — mondogatták az öregebbek; — az ember még otthon sem lehet igazán otthon! —

S a fiatalok türelmetlenül rázták meg ágait s haragosan berzengeték szurós tövisseiket.

Legnagyobb elkeseredést szült köztük egy kis alacsony bokor, mely husos, vastag, sötétzöld leveleivel mozdulatlan állt lábalknál. Évről-évre alig lehetett rajta valami növekedést észrevenni; tavasszal nem virágzott, s ősszel sem gyümölcsöt nem hozott, sem magot nem érlelt. Csak kis bokor volt, de valahogy mégis látszott rajta, hogy fa akarna lenni.

— Mire az a fenhéjázás? — mondogták az ákácok maguk közt, mikor az esteli szellő egymáshoz közelebb hajtogatá sudaraikat. — Még eddig sem hasznát, sem szépségét nem láttuk, s mégis olyan mereven tartja magát, mintha itt köztünk nem jó helyen volna, s többre volna érdemes! — s igyekeztek még magasabbra nőni s még jobban terjeszkedni, hogy a megvetett bokrot kiszoríthassák.

Szegényhez már alig jutott napsugár, úgy el volt fődve általuk. Pedig éppen ez kellett volna neki, — jó meleg, forró napsugár. Ennek hiánya miatt nőtt oly lassan, maradt oly törpe, lombtalan.

Éppen szomszédságában állt egy sugár, ágakban és levelekben kiválólag gazdag ákácfa. Mint jó szomszéd persze ez foglalkozott vele legtöbbet. Tavasszal, midőn gyönyörű, illatos fehér virágai számtalan fürtökkel ékesíték, boszankodva kérde a kis bokortól:

— Hát te már soha sem fogsz virágozni? csak a mi illatunkat szivogatod s magad nem járulsz hozzá, hogy eltöltsd a léget illattal s gyönyört szerezz az embereknek és madárkáknak? Miért élsz hát? életednek, létezésednek mi a célja?

— Miért élek? — sohajtott ilyenkor a kis bokor. — Oh volnék csak ott, hol a földet tűzokádó hegyek lávája termékenyíti, hol a nap forróbban süt, hol a tél oly enyhe, hol a hó és fagy ismeretlenek, oh akkor én is felnőnék, tavasszal énrajtam is virágok fakadnának, hófehér virágok, melyeknek kelyhéből édes illat tölti el az egész léget, az egész országot. Igen! s a menyasszonyok az én virágaimból fonják koszorúikat, midőn életök legboldogabb napján Isten oltára elé állanak, örök hűséget es-

küdni annak, kit legjobban szeretnek a világon!

— Oh be jól tud dicsekedni! — szólt megvetőleg legközelebbi szomszédjához hajolva az ákácfa, s haragjában néhány sárga levelet szórt a kis bokorra.

— Szép, szép! — szólt ismét feléje fordulva. — Ám legyen, vegyük, hogy virágozni tudsz s virágaid olyan nagyon becsesek; de hát aztán? mi jön aztán, mi a haszon belőled, mert azt csak nem nevezzük haszonnak, hogy a menyasszonyok fejét ékesíted? Haszontalanság az egész! Hát még mit tudsz? van-e gyümölcsöd? fadat lehet-e mindenfélére használni? Hm, bizony nem gondolnám, ha rád nézek.

— Ha virágaim elnyiltak, — felelt búsan a kis bokor, — utánuk kis apró zöld gyümölcsök képződnek, melyek aztán a forró nap sugaraiban csakhamar nagyokká fejlődnek, s megérve olyan sötétsárgák lesznek s úgy kandikálnak elő a zöld levelek közül, mint megannyi aranyalma. Messze országokba elszállítják s nedvdús belét enyhítésül használják a meleg nyári napokban s télen hűsítőnek, midőn a bálókban a táncztól elfáradnak, kimelegszenek.

— Legalább versbe szedné ezeket a hazugságokat, — szólt gorombán az ákácfa, — akkor legalább költeménynek hírnák, s elszavalná egy-egy éretlen siheder, mint az a tavalyi, ki itt lombjaink alatt szavalgatá nyavalyás versekbe szedve képzelt szenvedéseit.

— Egykor, — beszélte tovább a kis bokor, mert úgy szeretett volna jobb véleményt kelteni maga iránt, — egykor, mint anyám, kitől származom, beszélte, azon országban, mely hazám, nagy, borzasztó csatát küzdtek a szabadságért, melyben ezren s ezren elveszték életüket. A csata után egy sebesült, majdnem elvérző harczos nagynehezen elvonszolta magát a csataterrről, nehogy a gazdátlanul száguldó paripák által eltapodtassék, s egy közelfekvő erdőcskébe lombjaink alá menekült, hol kimerülve, alig pihegve terült el a földön. „Vizet, csak egy csepp vizet!“ — lihegé szomjuságtól epedő kékülő ajakkal. Egy kis forrás csergedezett közelében, de odáig már nem birt vánszorogni, s a kín és szomjuság már-már megölte volna; de ekkor a fölője hajló ágak

egyikéről egy olyan nagy, sárga aranyalma hullott alá, melynek nedve új életet csepegtetett lankadt tagjaiba, hogy aztán a legközelebbi faluba mehetett, hol bekötözték sebeit és meggyógyították. Hálából mind megvette azon fa gyümölcsét, s elküldé messze hazájába, szeretett hitvesének.

— Jaj, de érzékeny történet! — mondá az ákácza, s egy cseppel sem érzett több rokonszenvet az idegen bokor iránt, sőt elmondván a hallottakat pár szomszédjanak, s azok ismét tovább, úgy hogy az egész erdőcske megtudá, mindnyájan még inkább elkeseredtek ellene s nyíltan ki is mutatók iránta nehezteléseket.

— No bizony! — zúgták egyhangulag, — neki ez a nap nem elég meleg? ez az áldott fekete homokos föld nem elég kövér? Csak hallja az ember! nekünk elég jó, mi növekedünk, virágzunk, megvastagodott fánk mindenféle haszonra alkalmassá válik benne, s neki ez nem elég jó! Be kényes! pedig csak rá kell nézni, milyen nyomorult, satnya; fának szeretné kiadni magát, pedig bokornak is milyen silány! S a mit virágáról és gyümölcséről beszél, higye, a ki hiheti, mi ugyan egy kukkot sem hiszünk belőle! Mese az egész; a legkisebb csemete sem tartaná igaz történetnek, mi pedig felnőtt, már nem egy nyarat és telet átélt tapasztalt fák vagyunk, s megvetjük az ilyen hihetetlen regéket!

A kis bokor élete ezután még szomorubbá vált. Senkitől maga körül semmi részvétet, semmi szeretetet nem tapasztalt; mindenkinek utjában volt; még a kis virágok is, melyek körülötte nőttek, zúgolódtak ellene, hogy miért fogja el előlük a napot?

Pedig szegény, dehogy ő fogta el! hiszen ő maga sem részesülhetett benne, úgy elfődték a fölötte szétterjeszkedő ákácok lombjai. Ezért senyvedt, ezért nyomorgott ő is olyan keservesen. Nem láthatta a nyári égen elvonuló fellegeteket, nem érezhette a nap meleg, éltető sugarait...

(Vége köv.)

Lapda-vitézkék.

Tóth József „Kis társalgó“-jából. *

Szép idő van, jó idő van,
Hej! jobb mostan a szabadban,
Künn a réten, zöld gyepen,
Bizony jobb, mint odabenn.

Künn a réten, hol virág van,
Hol a madár csicsereg,
Vigan játszik, mert lapdázik
Egy ifju sereg.

Egy ütés, egy robbanás,
Rá forgószél-rohanás.
„Pali, Feri és Lajos,
Ne báméskodj, rajta most!
Gyorsan, gyorsan a célhoz,
A tunyaság veszélyt hoz.
Ide, ide!

Csak ízibe!
Ill a berek, nád a kert...
Szaporán hát, nosza, mert
Ha a lapda megtalál,
Szégyen lesz, bár nem — halál.“
S száll a lapda

A magasba,
S a sok gyors láb nagy zajjal
A „métá“-hoz úgy nyargal.
Van nagy lárma, nevetés,
Sürgés-forgás — elesés.
Ott van már mind a métába’,
De hiába!

A kis Gyuri megkapta,
Kezében van a lapda.
Van nagy öröm, forradalom,
Hejjehuja lakodalom,
Hogy eldőlt a viadal,
S övéké a diadal.

S most az egész alsó tábor
Előre ront; a sok bátor
Hős gyerek derék csoportja
A főhelyet elfoglalja,
Mig a csendes ellenfél
Levonul, és lejjebb kél,

* Tóth József ily czim alatt egy versek-, regék- és elbeszélésekből álló kötetet rendezett sajtó alá az ifjuság számára a legjelesebb írók műveiből, mely egyszerre fog megjelenni a „Kalászszedő öreg asszony fia” cz. kalandos elbeszéléssel, Tóth Józseftől. A két munka ára összesen 1 frt lesz. Előre is ajánljuk ez érdekes munkákat.

Szerk.

És most újból „hujja-hó!“
Kezdődik a — kifutó.

Hajnali dal.

Szállj le, szállj le, vidám nap sugára,
Szállj erdőre, völgyre, fűre, fára!
Merre jössz: az út megnyílik néked,
S virulással int feléd az élet.

A merre száll bűvös-bajos szárnyad,
Csalogányok dala kél utánad,
Csalogánydal... szép és kedves ének,
Hogyha hallom, a szívem is éled.

S elfelejtem, hogy a hegyek orma
Miden évben viharát ránk szórja,
Hogy tövis áll őrt a gyenge ágon,
S tél is, bú is van még e világon.

S ü m e g.

(Képpel.)

A hely, a hol járunk, szent. A természet, mely bájai egész gazdagságát öntötte reá, a rege, mely annyi emlékekkel gazdagította, s a költészet, mely mindezt aranyos dicsfényvel vonta körül, háromszorosan szent helylyé teszi . . .

A „magyar tenger“ északnyugati partján végighuzódó dombor aljában minden lépten új s szebbnél szebb látképek nyílnak a vándor előtt. Ha Keszthelytől indulva jövünk fölfelé a Balaton partján, először érjük festői hegycsoportok és szép erdők közepett Rezit, majd a bazalt-kup tetején székelő Tátika régi várromjait. Innen északra érjük Sümeget, az egyszerű kis mezővároskát, hol a Balatonvidék lánglelkű költője, Kisfaludy Sándor született s gyönyörű költeményeit írta.

A város észak-keleti oldalán egészen elszigetelt s mindenfelől igen meredtek sziklahegy emelkedik a síkságból valami 400 lábnyi magasságra, s fölül lapos kupolává csonkul. Mögötte szőlővel beültetett alacsony dombor huzódik; előtte jobbról és balról tágas térség terül. A hegy tetejét a Balaton vidékének legterjedelmesebb s egyszersmind legépebben is maradt vármaradványai borítják. E vár a veszprémi

püspökök tulajdona volt, s mint a sok faragott kő bizonyítja, igen pompás lehetett. Udvarain még láthatók a sziklába nagy erővel vájt kutak és pinceüregek. A hegy alján a püspök újabb, csinos kastélya áll.

A hegy tetejéről a legszebb kilátások egyike nyílik meg a néző előtt, ki a meredek uton tikkadtan ért a tetőre, de fáradtságát szívesen elfeledi, a vidék bájainak szemléletébe merülve.

A hegy északi oldalán Kisfaludy Sándor szöleje s szerény hajléka köti le figyelmünket; a muzsákat látjuk ott képzeletben, majd enyelegve a források körül, majd busongva a fák sejtelmes árnyában. — Odább nagy síkság terül; nyugat felé messze távolban előbb dombok, mindig emelkedő lépcsőzettel, azután mind magasabb hegyek mutatkoznak. Dél felé a Balaton látszik, a mint az égnek tartja sima tükrét, melyben a környék reszkető árnya mosolyogva verődik vissza.

Csinos képünk elég anyagot nyújt a képzeletnek, de dolgot is ad neki, hogy a mi a rajz szük keretébe be nem fért, azt vagy emlékezéseiből, vagy — legroszabb esetben — leírásunkból pótolja ki.

— á — r —

Halászat az Északi-tengeren.

(Képpel.)

Skócia, Dánia, Norvégia partjain s egyáltalában az Északi- (német) tenger minden részében és szigetén a hering után legfontosabb tengeri hal — izletes húsa miatt — a gadócz. A német tengerben éppen azt a szerepet játszsza, melyet Jütlandtól keletre a Balti tengerben bátyja, a dorsgadócz, s tovább nyugatra az új-foundlandi zátonyon nagybátyja, a töke-gadócz (más neme a gadóczoknak).

A gadócz vándorló hal, mely a hideg vizet szereti. Nyár közepén a tenger hűvösebb mélyeire és a magas észak felé huzódik vissza. Norvégia partjainál egész éven át fogdossák. A német tengerben, Helgoland és Norderney szigeteknél, valamint Skótszágnál is többnyire csak szeptember vége felé mutatkozik, s akkor aztán egész deczember közepéig fogdossák őket.

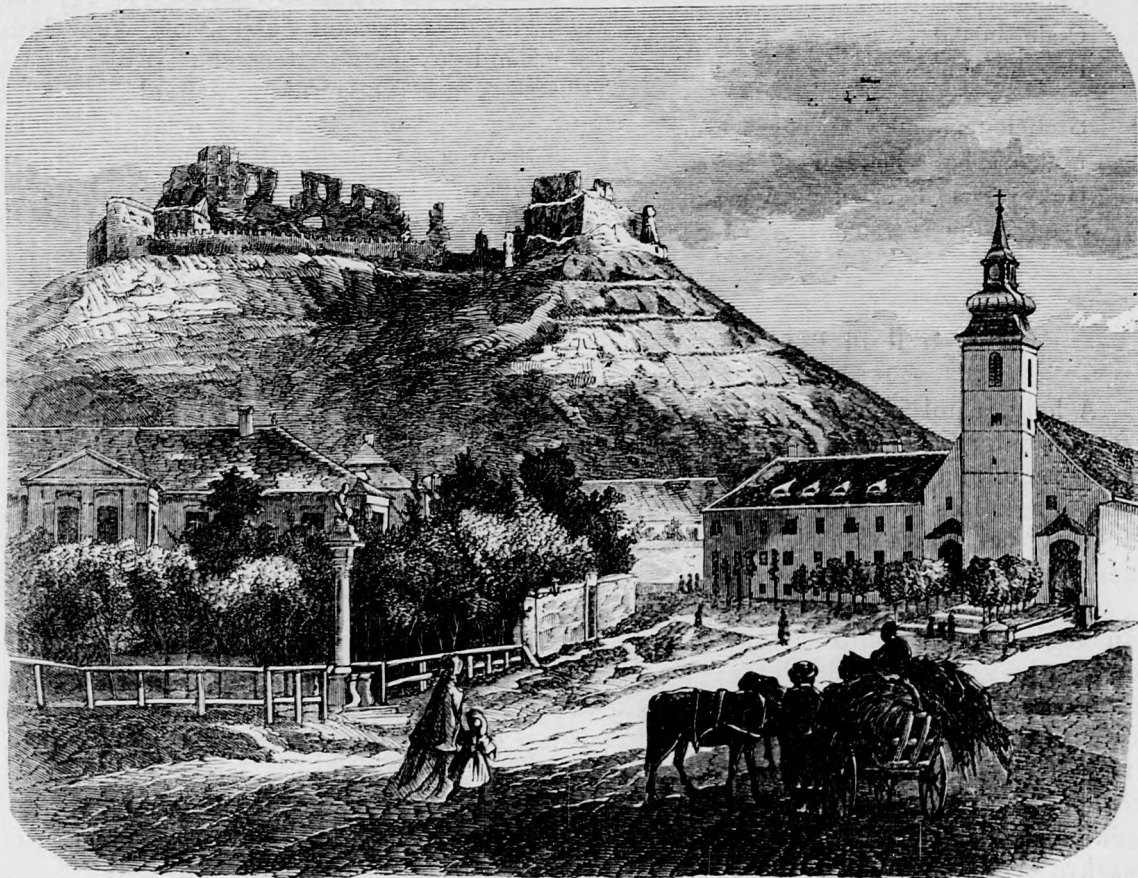
A német part minden szigete közt Nor-

derneynek van legnagyobb gadóczhalászata, részint mert ez a sziget — Helgolandot kivéve — a legnépesebb és természetesen több hajóval is rendelkezhetik, részint pedig mivel a természet maga látta el azt a halászatra oly szükséges családokkal; t. i. az apró férgenek egy neme tartózkodik az ottani zátonyokon, az úgynevezett „pieser,” melyet a gadóczok nagyon szeretnek.

Ha elérkezett az idő, mikorra a hal megérkezését várni szokták (szeptember végén),

gadóczok lassankint és fokozatosan, de mindinkább szaporodnak; az egész sereg igen kényelmesen érkezik meg. De ha vihar talál közbejönni, olyankor úgy látszik, hogy az egész tömeg futásnak, illetőleg uszásnak ered és nagy gyorsasággal közelednek a partokhoz. Akkor aztán, egy hatalmas vihar után, bezzeg van dolga a horognak!

A próbára kihajózott halászok horgai minden pillanatban tele vannak viczkánczó gadócczal. A halászok, mihelyt haza

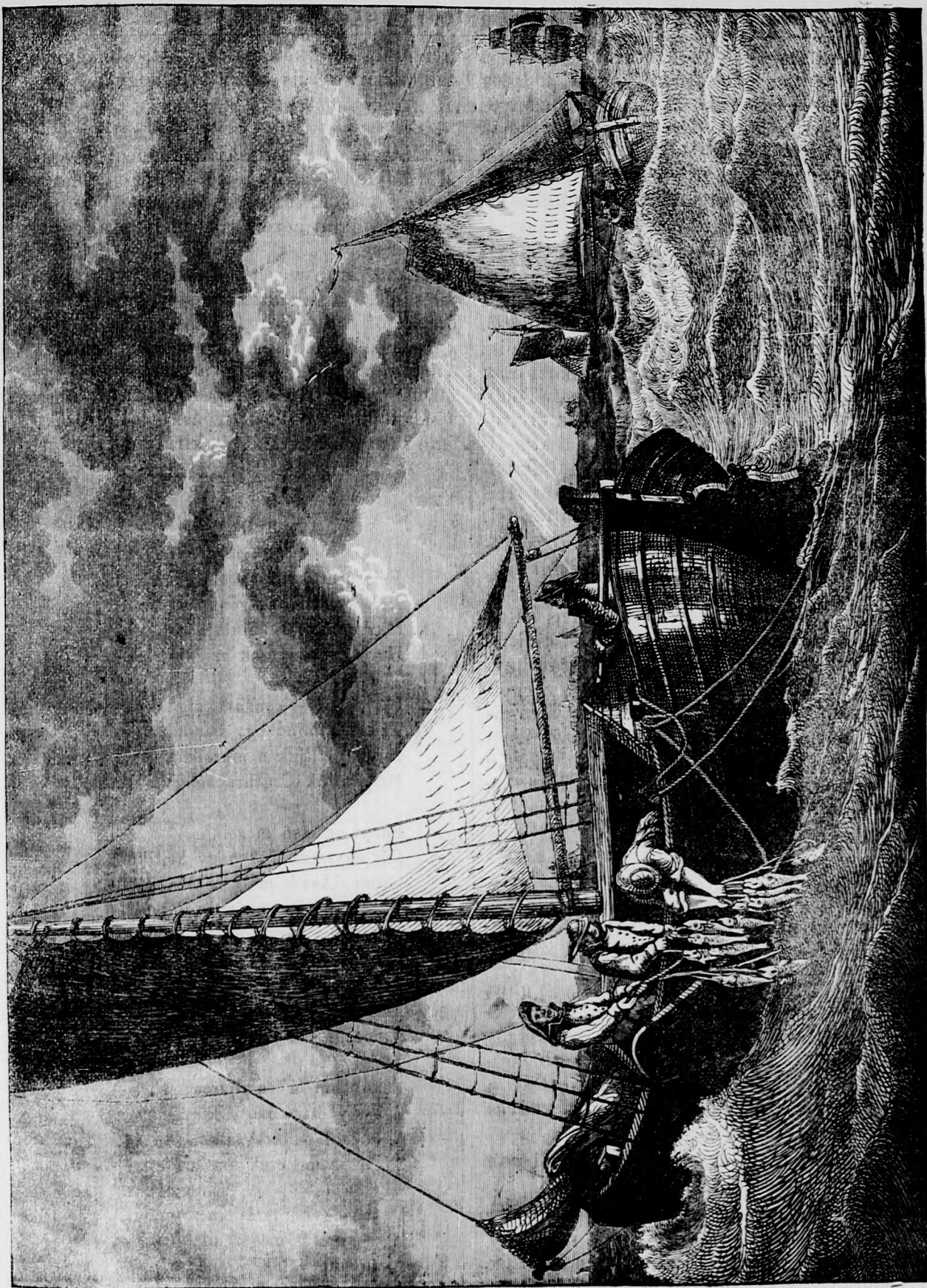

S ü m e g.

legelőbb csak egy-két hajó megy ki, hogy a halászatot megkísértse. Ez így tart egy darabig; naponként egy vagy két hajó evez ki a sik tengerre, de több nem. Kezdetben csak apró czápákat, félszeguszókat s más efféle közönséges tengeri halakat fognak. Azután egypár gadóczot is, egynehányat a közlő nagy sereg elősapataiból. Ezek többnyire aprók s nem igen izletesek, és rendszerint a szigeten költik el azokat.

Ha az idő csendes és derült marad, a

érkeznek, fellármozák ez egész szigetet. „Itt van a gadócz!” — kiáltoznak mindenfelé, s minden ember készül a rég ohajtott vendégek illő fogadására. A hajókat, az apró csolnakokat és a halászeszközöket már előre régen elkészítették, s most még csak az a teendő, hogy a családokból, az említett férgenekből, nagy hirtelenséggel minél többet összeszedhessenek. E különös foglalkozás — hihetőleg csupa udvariasságból! — a szépnem számára van fentartva.

Halászat az északi tengeren.

Igen érdekes, de nehezen leírható a norderneyek halászkészüléke. A fődolog egy erős és vastag kötél, melyen bizonyos távolságra vékony horogzsinórok vannak megerősítve; ez utóbbiak 10 ölnyi hosszúak. Maga a főkötél körülbelül 80 ölnyi, s éppen annyi horogzsinórral van ellátva.

Jóllehet a gadócok többnyire csak viharos időben közelednek a parthoz, mégis az az idő nem alkalmas a fogásra; legokosabb, ha mindjárt a vihar után kezdenek a halászáshoz. Akkor nyüzsögnek leginkább. Olyankor egy kis hajó néha 2000 halat visz haza, a mi kedvező körülmények közt csak behoz pár száz tallért a konyhára. Többnyire maguk a szigetlakók hordják el áruikat a londoni, hamburgi, brémai stb. piacokra, és csak ritkán adják el halaikat a skótoknak, a kik Norderneyen is, mint Helgolandon, halfüstölő intézetet állítottak fel.

Mikor a halárusok az említett városokba megérkeznek, ősi szokás szerint egy, e célra megválasztott hiteles embert a városba szalasztanak, s ez aztán a fris halak megérkezését minden utcasarkon kikiáltja. A sürgés-forgás, mely ezután a norderneyi halárus-hajók fedélzetén kezdődik s reggeltől estig tart, igen érdekes és sajtáságos látmányt nyújt, melynél természetesen a főszerep a szakácsnőket illeti, kik azután urnóiknek a legcsodásabb dolgokat tudják elbeszélni a makacs, hidegvérű és pénzszomjas szigetlakókról.

S. L.

Mátyás király sisakja.

(Képpel.)

A képzőművészeti társulat pár év előtt régiségkiállítást rendezett magánbirtokban levő műkincsekből, mely valóságos tárháza vala az értékesnél értékesb műtárgyaknak. E tárlat egyik legérdekesebb tárgyát ime, rajzban is bemutatjuk kedves olvasóinknak.

Ez egy régi sisak, melynek kettős becse van, t. i. történeti és művészeti.

Történeti nevezetességét az képezi, hogy egykoron hazánk dicső királyáé, Hunyady Mátyásé volt, s a velenceiek ajándékozták számára, talán ama híres, később Batt-

hyány-féle billikommal együtt, a melynek talapzatára reá is van vésvé, hogy:

Ez Hunyady Mátyás király billikomja,
Velenczésektől vett régi ajándékja, stb.

Mátyás király sisakjának (gr. Andrassy M. tulajdona) másik nevezetessége az, hogy ez az egyetlen, korunkig fenmaradt oly magyar formájú aczélsisak, mely arannyal van verve.

Ezen aranyveretű diszitmények igen izlésesek, s a velencei mester képzett mű-érzékéről tanuskodnak. Ily aranyveretekkel a pánczélok és karvasak is szoktak ékesíttetni, még pedig a sisakéval egyforma modorban és izlésben. Kár, hogy a sisakhoz tartozó ezen egész hadi öltözéke fenn nem maradt Mátyás királynak!

S a n y i.

Parodia.

Felcsúthtól kis távolságban
A nagyhirű „Czigánypest“ van;
Már a neve is mutatja,
Hogy csupán csak czigány lakja.

Ugy van! — csupán ezigány lakja,
Tartozik mind egy bandába:
Egyre halljuk a muzsikát,
Mely tőlük Csúthra hangzik át.

Sanyi az első muzsikus,
(És egyszersmind nagy kritikus),
Ottan fekszik mélyen alva,
Azt hinné az ember — halva!

De ha egyszer fölébredve,
A zsebében pénzt nem lelne:
Megnyergeli a két lábát,
S ucczu! siet a hidon át.

Felesúthra ér valahára,
Bemegy ott a nagy korcsmába,
Nem mulat-e ott valaki,
Sovár szeme csak azt lesi.

De ha egykor széjjelnézvé,
Egy mulatót megszömlélvé,
Avagy ha valaki jönne
Az utcán s jó kedve lenne:

Akkor Sanyi nagyot füttyen,
Meghallják azt Czigányposten,
A czigányok futva jönnek,
Áthozzák mind eszközüket.

Az muzsikát, ez czimbalmot,
Amaz pedig nagy bőgőt hoz:
Kigyantázza mind vonóját,
S elhuzzák a legszebb nótát.

Weisz Zsigmond.*

Belgrádi élmények.

I

Látogatás és ebéd a basánál.

Még önök soha sem ebédeltek török basánál, ugy-e bár? Jöjjenek velem, s néhány percz alatt felségesen megebédelhetnek — gondolatban.

Tizenötéves fiu lehettem, midőn egy rokonom, ki a hadseregnél tábornagy volt, magával vitt Belgrádba világlátni, hol az öreg Hafiz basánál hivatalos teendői voltak.

Török basát látni! Nagy gondolat volt ez; alig mertem elhinni, hogy igaz lesz.

Sok mesés dolgot olvastam a Keletről s a törökökről, melyek most mind eszembe jutottak, s kíváncsiságom perczről-perczre nőtt.

Midőn Zimonyba értünk, nagyon sebesen dobogott a szívem, midőn pedig Belgrádot megpillantottam, a fejem is szédült.

Milyen csoda-dolgokat fogok itt látni? Milyen lehet egy basa? Milyenek lehetnek a törökök közelről? (mert eddig csak távolról tudtam róluk valamit.) Ilyen gondolatok nyargaltak agyamon keresztül, de a felelettel természetesen adós maradtam.

Még eddig soha sem láttam törököt, kivéve egy kolduló dervist, a kiről kisült, hogy nem török. De most ugyan kijutott belőle a részem, annyira, hogy némely dolgot szívesen elengedtem volna.

Délelőtt mentünk át Belgrádba, hol kíváncsi szemeimet semmi sem kerülte el.

* Jegyzet. Felesúth vagy pedig röviden Csúth, Fehérmegyében (Alesúth mellett) fekvő kis falu. Czigányposttól, mely egy utcáját képezi, folyó választja el.
W. Zs.

A mi mindenekelőtt feltűnt, az a csodálatos ellentét volt, mely a szerb és török házakat jellemzé. A szerb házak köből valónak építve, és csinosak, tiszták voltak; a török házak, ugyszólván csak fabódék, usztak a keleti szennyben. A mi hulladék csak elfért körülöttük, az mind helyet foglalt. Egy kis papiros, egy kis rongy, egy kis zöldség s más egyéb limlom képeztek festői csendéletet a falak körül.

Mindenütt a legszögesebb ellentétben tűnt fel a kelet és nyugat. A szerbek boltjait csinos kirakatok díszíték, — a török közömbösség erre mit sem adott; boltjaik csak olyanok voltak, mint egy sötét lyuk. Egy ócska boltajtónál szemembe ötlött egy még ócskább papucs, mely megfordítva feküdt az ajtó előtt. Ez valamit jelent, gondolám, s kérdést intéztem ez iránt rokonomhoz, kinek felvilágosítása folytán megértettem, hogy ez azt jelenti, miszerint senki sincs a boltban, s a török ilyenkor a világért sem lépné át a küszöböt.

Rokonom felesége, ki szintén velünk utazott s kinek éppen olyan élénk képzelőtehetsége volt, mint nekem, egész uton rémséges történeteket beszélt a törökökről, s a szó teljes értelmében félelem szállotta meg, midőn a vár felé közeledénk, hol a basa lakott.

Már láttuk a török öröket, kik a vár előtti hidnál jártak fel s alá. A hid sötét kapuhoz vezetett s alatta mély árok tángott.

A hid mellett két török ör járt fel s alá, kiknek öltözete azonnal feltűnt. Bö kék nadrágot viselt mindkettő s ugyanoly zubbonyt, mely azonban vörös posztóval volt díszítve; fejükön vörös „fez“ nyugodott, derekuk körül pedig az elmaradhatlan shál volt keresztülkötve. Mindkettő oly mozdulatlanul tartá kezében szuronyos fegyverét, mintha nem is volna élő ember, hanem valami sétáló szobor.

A várban igen meg voltam elégedve a fogadtatással Rokonom már előre értesíté a basát jöveteléről, s így nem voltunk váratlan vendégek. Feleségét két nőszolga a hárembe (női lakosztály) vezette, mi pedig egy csomó tarkaruhás török kíséretében felhaladtunk a tágas lépcsőzeter.

Olvastam egy könyvet Belgrádról, mely-

ben az állott, hogy a török basa lakásának udvarán a tehenek és disznók egész kéjelmesen sétálgatnak, — de ezen civilizálatlan állatokhoz nem volt szerencsénk, sőt mondtam, hogy az udvar diszes volt.

Midőn a basa ajtaja előtt megállottunk, ismét nagyot dobbant a szívem, de dobogását nem értem rá hallgatni, mert a terem ajtaja megnyílt és szemben állottunk — még nem a basával, csak két kisebb nagyfejű hatalmasággal. Ezután rokonom bement a mellékterembe, én pedig künn maradtam.

Néhány percz múlva beszólítottak, s így alkalmam volt a hatalmas basát színről-színre láthatni. A mi leghatalmasabb volt, az rengeteg ősz szakálla, mely egész mellét elborítá.

Egy kis alacsony pamlagon ült a tisztes öreg ur, és szörnyű füstfellegeket eregetett esibukjából.

Valamit beszéltek, a miből egy kukkot sem értettem. Az öreg ur rám nézett, és úgy vettem észre, mint ha egy kissé megbillentette volna turbános fejét.

Láttam, hogy egyik sem harap, azért elkezdtem — nem félni.

Az öreg ur igen barátságos és jó ember volt, mit 15 éves korommal is le tudtam olvasni tiszteletgerjesztő arczáról.

Rokonommal tolmács által beszélt, mely társalgást nem találtam különösen mulatságosnak Szerencsére nem tartott sokáig.

Az öreg ur szobájában maradt, mi pedig a kertbe indultunk, hol a sok tropikus (forró égálji) növény vonta magára figyelmet.

Hogy ebédre vagyunk meghíva, arról nem tudtam semmit, csak akkor, midőn félórai barangolás után az étteremben jelen-

tünk meg, melyet csak arról ismertem föl, hogy egy sereg inas a kerek asztal körül sürgött-forgott.

Ennél eredetibb ebéden még soha sem vettem részt.

Az ebédnél természetesen csak férfiak voltak, és pedig számra nézve tizen. Felül az öreg basa ült, mellette rokonom; én pedig egy nagyfejű mufti mellett. Bornak természetesen se hire, se hamva nem volt, ezt Mohamed csak titokban szörpölgette, mit rajongó utódai szintén akárhányszor megtesznek titokban.

Mindegyikünk háta mögött egy-egy inas állott, ki minden mozdulatunkra ügyelt.

Először valami levesfélét hoztak, a mi nagyon izetlen és hideg volt. Ezt fehér fatányéron, fehér fakalánnal ettük. Minden evőeszközünk két kanálból állott. Gondolkodtam rajta, hogy mivel eszszük majd a húst, hanem ezt igen egyszerűen magyarázták meg. A basa keleti kényelemmel belenyult és körmeivel kihálászott egy darabot, azután természetesen a szájába tette,

— utána a többiek mind belemarkoltak és éppen azon módon ettek, mint a nagyságos basa. Nem mondhatnám, hogy ez valami nagyon étvágygerjesztő lett volna.

A basa ezután hátranyujtotta zsiros kezét a mögötte álló inasnak (a többi szintén úgy cselekedett), ki a kezénél levő nedves szivacsosallal megtörülte azt, mely műtétel után ismét valamennyi belemarkolt a tálba. Szörnyen csodálkoztam ezen divat fölött, de annyira még sem, hogy ne követtem volna példájukat, elgondolva, hogy: „ha Rómában vagy, római szokás szerint élj,“ a mi más-kép annyit tesz, hogy: nem jó törökkel egy tálból enni.

Mátyás király sisakja.

Ezután következett még vagy ötféle étel, de mindegyiket körmeinkkel szedtük ki a tálból.

Végre ismét kaptunk tányért, még pedig feketét, ehhez volt a fekete kanál. Most jött a „dulcsata“, a mi nem volt egyéb, mint compots, befőtt. Ezt ettük a fekete tányéron a fekete kanállal.

Egész ebéd alatt arra vigyáztam, hogy ugyan nem neveti-e el magát egy-egy szolga, midőn a hátranyujtott zsiros kezeket törülgeti, de az valamennyi oly komoly volt, mintha legalább is Mohamed sírjánál állna.

Elképzelhetik, hogy mily komikus dolog volt az, midőn minden harapás után hátranyujtottuk kezeinket, aztán újra belemarkoltunk a táliba.

Ebéd után a melléktérembe vonultunk, hol a fekete kávé várt reánk, melyet igen kis adagokban adtak. A törökök czukor nélkül itták, de ebben már nem utánoztam őket.

A kávé mellé mindenkinek egy szép esibukot hoztak felséges török dohánynyal. Én, habár csak 15 éves voltam, de azért mint korán fejlett fiatal ember megittam a fekete kávé, a török pipát pedig igen szerettem.

Alig szippantottunk egy párt az izletes dohányból, midőn a szolgák elvitték pipáinkat és még szebbeket hoztak, — és alig izleltük meg ezt, már ismét más, még értékesebbet kaptunk.

Mindössze valami hat pipát kaptunk. Az utolsók oly gyönyörűek voltak, hogy darabja egy pár ezer forint értékű lehetett. Az egész szár gyöngyökkel és drágakövekkel volt kirakva.

A pipa a legnagyobb fényüzési czikk az előkelő törököknél, és ha valaki több pipát kap egymásután, az mindig a kitüntetés jele.

Valamint az ebéd alatt, ugy a kávénál is nagyon „kutyatrappban“ ment a társalgás. Az öreg ur hallgatott, mi pedig nem beszéltünk. Ennyi volt az egész. Azonban rokonom mosolygó arczáról következtetnem lehetett, hogy nagyon meg van elégedve az üreg urral, — és csakugyan ugy is volt. Ügyeit sikerrel végezte, és ez vala a földolog.

Délután bucsut vettünk az öreg urtól,

ki elmenetelünk előtt még megmagyaráztatta magának, hogy mennyire voltunk vele megelégedve, azután pedig — mint értesültünk — álmra hajtá ősz fejét.

Én gondolatban elmondám, hogy „salem aleikum“, jó éjszakátum! és örültem, midőn künn voltunk a kapun, hol nőrokonom már várt reánk.

Ezzel csak az ebédnek van vége (kedves egészségökre kívánom)! nem pedig belgrádi élményeimnek is. Meg hátra van a fekete leves. Ha ez ebédet elköltötték velem, arra is meginvitálom önöket.

B. P. E.

A két ablakocska.

Tudok én egy magas házon
Két kis szines ablakocskát;
Rajtok benéz egész világ,
Rajtok a gazda meg kilát.

Ott ül mellettök egy festész;
Minden vonása szép, remek,
Keze után, miket akar,
Az ablakon ott termenek.

Még a gazda gondolatját,
S szive titkát is lefesti,
Hogy megtudhasd, csak nézz oda,
Nem lesz szükséged, hogy lesd ki.

Ha a gazda ottbenn örül,
Avagy bújában kesereg:
Elárulják az ablakon
Föl-fölfakadozó cseppek.

Ha benn csendes idő vagyon,
Akkor tiszták az ablakok,
De rögtön elsötétülnek,
Ha ottbenn szélvész kavarog.

És ha a gazda fáradtan
Örökálmra lenyugszik:
A haláltól behálózva
Mind a két ablak megtörik.

Közli: Pollák Gizela.

A kedvencz virágok.

Gusztáv, Ármin és Alvina, egy gazdag földbirtokos gyermekei, egy szép tavaszi napon sétálni mentek a mezőre. Mindenfelől a pacsirták és fülemilék vidám éneke volt hallható, és a reggeli nap ragyogó sugarai alatt nyiladozni kezdett a harmatos virágsereg.

A gyermekek elégtelen tekintének széj-
jel és egyik dombról a másikra ugrándo-
zának, virágot szedvén s dalaikban a ta-
vasz nagyszerűségét, a teremtő jóságát, ki
a földet a legkülönbözőbb terményekkel
födi be, a virágok szépségét, a fü alatt rej-
tőző ibolyától kezdve a vadrózsa- és a kis
méhek előtt kedves demutkáig — egyaránt
dicsőíték.

Igy az élet tavasza öszhangzásban vala
az év tavaszával.

Ezután a gyermekek egymás között így
szólának: „Mindenki közülünk menjen a
maga útján és válassza ki magának azon
virágot, a mely előtte a legkedvesebb; majd
odalenn a lugasban találkozunk.“

Elszéledének tehát, mindenik a maga
tervével elfoglalva, hogy megkeressék ked-
vencz virágaikat. Egymástól egészen elvál-
tak, de a gondolat mindegyiknél ugyanaz
volt, — mert mindegyik a legszebbet
keresé.

Egy idő múlva egyenkint a lugashoz
vezető utra tértek, kiki kezében tartva vi-
rágesokrát — kedvencz virágaiból. A mint
messziről egymást észrevehék, a magasba
emelék virágaikat, és örömkialtásokat hal-
latának. Azután pedig a lugasba érve, ab-
ban egyeztek meg, hogy kölcsönösen el-
mondják az okot, mely kit-kit a maga virá-
gának választására indita.

Gusztáv — a legidősebb neve — fel-
mutatá ibolyáját és így szóla:

— Nézzétek, ő virágzik és illatát sze-
rény csendességben, a lombzat árnyában
árasztja szét. Erénye épp oly titokteljes,
mint a tavasz jótékony és kellemes megér-
kezése. Az ember szereti és tiszteli, a köl-
tők megéneklik; és midőn az emberek a
mezőről visszatérnek, mindenik visz haza
belőle egy kis bokrétát, nevezvén azt a
tavasz első szülöttének és a szerénység vi-
rágának. — Ime, ez az, a miért én az
ibolyát választottam.

Ezeket mondva Gusztáv, virágaiból át-
nyujta néhányat Árminnak és Alvinának,
kik azt örömmel fogadják, mert nem
voltak-e ezek fivérek kedves virágai?

Ezután Ármín jött elő virágával. Ez a
szerény gyöngyvirág volt, mely a tö-
visbokrok árnyékában nő és emeli fel
gyöngyhöz hasonló virágharangocskáit.

— Az én virágom — mondá — jelképe
az ártatlanságnak és a szív tisztaságának,
mely nekem annak szeretetét jelenti, ki az
 eget csillagokkal és a földet virágokkal
ékesíti fel. Ezért választottam őt kedvencz
virágomnak.

E szavak után Ármín fivérének és nő-
vérének is adott virágaiból, kik azt szintén
örömmel fogadták.

Most a szeretetreméltó Alvinára került
a sor. Ő a szelid nefelejcset választá.

— Kedves fivérem, — így szóla, — én
a kis virágot a patak partján szedtem, hol
csillagként ragyogott annak szöke vizébe,
s szépségével ékesíté azt. Ő a szeretet és
szelidség virága, — ezért választottam s
ajánlom tinektek.

Ekkor virágait egy csók kíséretében
testvéreinek adá, mit ők szintén csókkal
viszonoztak.

A kedvencz virágok tehát ki voltak vá-
lasztva.

— Fonjuk őket két koszoruba, —
mondá Alvina, — és szenteljük kedves szü-
löinknek.

Ekkor két koszorut fontak belőlük, és
azokat hazavivén, elbeszéltek virágaik meg-
választását és mindazt, a mit tettek.

Az atya és anya igen örültek, hogy
ilyen gyermekeik vannak.

— Drága koszoru, — mondának
ők, — szerénység, ártatlanság és
szeretet egymáshoz lánczolja!
Mennyire emelik egymás szépségét és ké-
pezik együttvéve a koszoruk legszebbikét.

— Még valami hiányzik! — kiálták a
gyermekek, és a két koszorut szívélyesen
szülőik fejére helyezék.

A szülők elérzékenyülve szoritották szí-
vökhöz gyermekeiket, mondván:

— Egy ilyen korona szebb,
mint a királyoké!

Francziából fordítá

Kovács Ödön.

III. Konrád német császár uralkodási korából.

— Történeti kép. —

A X-ik és XI-ik század általábanvéve
viharos század volt Németország történe-
tében.

Tudva van, hogy ezen időben a Welf-család is igényt tartott a német trónhoz, a mi egyedül csak a Hohenstaufeneket illeté. Sok viszálykodás, öldöklés s vérontás folyt a két párt között, míg végre Lothár német császár egy alpesi kunyhóban hirtelen halállal kimulván, a Welfek ismét lecsendesültek, s Lothár utódja, III. Konrád, német császár lett.

Konrád erélylyel és jelesül uralkodott. Sok idegen tartomány meghódítása, vitézsége s lovagiassága által méltán megörökíté nevét a történelemben.

A Welfek azonban ismét lázongani kezdtek, s bujtogaták a népet mindenfelé III. Konrád uralkodása ellen. Megtudva ezt Konrád, boszuval szívében, megtámadá seregével a Welfeket. Az ellenfél katonái futni kényszerültek. A császár azonban tovább üldözé őket. A Welfek tartománya már kezében volt, csak Weinsberg volt még hátra. 3 órai csata után Konrád ide is diadallal vonult be.

Jellemzi itt a császár lovagiasságát a következő tény is.

Ugyanis midőn a városba érkezett, megengedé a nőknek, hogy kincseiket kivihetik a városból. A nők azonban — mint legdrágább kincseiket — férjeiket vivék ki hátaikon a városból.

Ez a nemeslelkű császárt annyira meghatotta, hogy az egész városnak megbocsátott s felmenté azt az ostromzár alól. A Welfek pedig többszöri beütéseikkel nem igen háborgatták III. Konrád birodalmát, a Hohenstaufen-ház pedig — nagy dicsőséggel s népe szeretete közt — uralkodott majdnem egy évszázadig Németországon.

Lukács Béla.

Egyveleg.

— **Rövid válasz.** Fülöp maczedoniai király a cheroneai fényes győzelem után Archidamas spártai királynak egy igen hatalmaskodó levelet küldött; e levélre az utóbbi király, spártai szokás szerint, igen röviden válaszolt, még pedig eképen: „Mérd meg az árnyékod, Fülöp, meglátod, hogy most sem vagy nagyobb, mint azelőtt voltál.“

— **Nem várt szónoki hatás.** Camper beszéli, hogy midőn hittérítő társaival Grönlandban a jéges vidékek lakóinak, az eszkimóknak, legelőször

beszélt a pokolról s ama rettentő tüzzől, mely ott süti az oda jutottakat, — az eszkimók mind od kívánczoltak.

— **A hasznos növények száma.** Az egész földön Endlicher szerint 12,000 hasznavehető növényem létezik. Nagyobb mértékben elterjedve, vagy rendszeres művelés alatt több van 2500 növényemnél. Szeszitalokat 200 növényből, fűszereket 266-ból nyerhetni. — 615 növény mint mérges ismeretes. — Az ismert összes 278 természetes növény-családból csak 18 van olyan, melynek az ember eddig semmiféle hasznát nem tudta venni.

Talányok.

Szóllósy Lászlótól.

1) Lóúgrás szerint megfejtendő.

Uj	föld-	az	kint	vi-	lét.	köny,	ge-
ég	fü-	rág,	vi-	mit	len-	a	le-
re	él-	A	nak	fe-	dék	Reg-	én?
sze-	A-	a	át	vid,	nap-	gét...	jul
tet	hul-	rö-	a	Él-	csak	gyok	ág.
lig	rem-	lem	töm	lomb	mert	if-	Tö-
lat	nyer	Be-	tem	te-	lem	s az	va-
mel,	é-	szer-	a	töl-	Mi-	szét,	meg-

2) Tóth Lenkától.

15. 16. Minden késen láthatsz ilyet.
 13. 14. 15. 16. A mezőn ballangót kerget.
 17. 10. Nem mondják ezt holt emberre.
 16. 15. Ételt készítenek vele.
 2. 3. 4. 5. A kicsiny is végre ez lesz.
 13. 1. 10. 16. 6. 2. 4. Lovag, lovára ilyet tesz.
 11. 19. 18. 14. 17. 10. Néma nem tudja megtenni.
 18. 14. 15. 4. 5. 12. 2. Nem szép effélebe esni.
 20. 7. 8. 10. 5. 18. 1. 4. Egy vonással: vidék neve,
 Voltatok is tán ti erre?
 1—20. Egy szép könyv ez, szép képekkel,
 Mulattató beszélykéekkel;
 A napokban jelent meg csak,
 Ajánlom az ifjuságnak.

3) Klein Lajostól.

Három betű egész neve,
 Mégis ötből áll a fele.

4) Rendiben étel, ital lehetek, forgatva pedig gőz.

- 5) **Szontagh Antaltól.**
6. 3. 4. 5. 2. Szorgalmas gyermekek szeretik,
A röstek, ha csak lehet, kerülnek.
9. 5. 8. 4. 10. Kedves gyümölcs, terem az erdőkben,
Mivelve, találhatod kertekben.
8. 5. 9. 3. Állat ez, hazája az ujjvilág,
Hasznáért kedveli a lakosság.
1. 2. 3. 4. 5. 6. Ez ékszerekre használható,
Nógrád hegyein is található,
9. 7. 1. 6. 5. 2. Sok kereskedőnek ez szükséges,
Gazdának, ha termése bőséges.
6. 5. 8. Jól megrakottan az éhezőknek
Kedves, ha azzal rendelkezhetnek.
1—10. Déli gyümölcs, kellemes ízű,
Zamatos és szép piros béli.

- 6) **Pavletits Béla, Ödöntől.**
1. 4. 1. 8. 4. Gyógyfürdő Szabolcsmegyében.
10. 4. 1. 2. 3. Ez van sok leány kezében.
10. 4. 6. 2. 3. Munkálatlan földre illik.
6. 7. 3. 8. Folyók szélén végig nyulik.
3. 4. 10. 7. A szárnyasok ellensége.
10. 7. 3. 4. Viszik kertbe és szőlőbe.
6. 7. 3. 4. 10. 7. Láthattad vén ember fején.
1. 7. 6. 10. 9. S annak ez van a tetején
3. 4. 1. 8. 7. Örlés előtt szükséges ez.
10. 7. 6. 7. Kenyeret sokaknak szerez.
1—10. Hires főiskolájáról,
S a Rákóczyak váráról.

Varga Józseftől.

7

K	u	8)	d	i
			i	á

- 9) **Szöllősy Iászlótlól.**
4. 5. 7. 2. Ki szívesen fogad s örömmel vár téged,
Nagyon érzi, tudja azt a nagy szükségét,
Mít ha te áldásod el nem enyésztené:
Szomorú időnek nézhetnének elébe.
4. 5. 7. 6. Pásztorsíp, furulya, méla, csendes pusztá,
Öszhangzón olvadnak össze fogalmadba.
8. 5. 7. 6. 1. 10. Ki a művelt nevet meg akarja nyerni,
Annak bizonyára ilyenek kell lenni.
1. 2. 3. 4. 5. Ha nemes s jóteknony czélokra fordítod,
Kamatostól együtt bensődben megkapod.
10. 9. 2. Feltalálhatni ezt könyvben és ujságban.
1—10. Költő, kit egy ország szeretve magasztal.

Számfeladvány. — Horváth Pistától.

Egy családban több fiu és leány volt. Midőn egyszer valaki kérdezte: hányan vagytok? egy fiu így felelt: „Annyi fivérem van, mint nővérem.” — Egy leány pedig:

„Kétannyi fivérem van, mint nővérem.” — Kérdés: hány fiu és hány leány volt e családban?

Megfejtési határidő: július hó 25-dike.

Olvasóinkhoz.

A július hó 1-jével kezdődő félév közeledvén, felhívjuk kedves olvasóink figyelmét a lapunk első oldalán foglalt előfizetési felhívásra. Ugy hiszszük, hogy eddigi előfizetőink nem csak mind egy szálig be fognak jönni a „Kis Vasárnapi Ujság” vidáman lobogó zászlaja alá, hanem még új társakat is toborznak barátjaik, ismerőseik körében, — mire nézve eddigi előfizetőink mind-egyikét ozennel ünnepélyesen toborzó tisztte nevezzük ki. — A szerkesztőség mindent elkövet, hogy a „Kis Vasárnapi Ujság” tartalma a második félévben is lehető mulattató s a mellett tanulságos legyen, s hogy a magyar ifjúságnak továbbra is kedvelt lapja maradjon. Érdekes, változatos elbeszélésekben, regékben, költeményekben, kalandokban, elmés talányokban, valamint más mindennemű közleményekben és szebbnél szebb képekben nem lesz fogyatkozás. Itt egyszersmind megsugjuk, hogy Tóth József kedvelt munkatársunk a második félévre szintén ígért egy szép elbeszélést, — Horkai bácsitól, az ifjúság szeretett költőjétől pedig máris egy csomó becses dal rejtőzik fiókunkban. Többi tisztelt munkatársaink is részint már küldtek szellemi termékeikből, részint határozott ígéretet tettek. — Gyönyörű, nagy jutalomképünk, melyet egész-éves előfizetőink ingyen fognak kapni, nemsokára munkába lesz véve, s a legkelleme-sebb meglepetést okozandja. Tehát még egyszer fölkerjük kedves olvasóinkat, hogy megrendelésekkel mielőbb keressék fel a „Kis Vasárnapi Ujság” kiadó-hivatalát (Budapest, egyetem-utca 4. szám), hová az előfizetési pénzek küldendők.

TARTALOM.

Előfizetési felhívás. — Medárd és Stázi (Elbeszélés.) — Legszeretőbb anya. — „Szebben beszél a tett.” — A szerencsétlen narancsfa. (Rege.) — Lapda-vitézkék. — Hajnali dal. — Sümeg. (Képpel.) — Halászat az északi tengeren. (Képpel.) — Mátyás király sisakja. (Képpel.) — Sanyi (Parodia.) — Belgrádi élmények. — A két ablakoska. — A kedvencz virágok. — III. Konrád német császár uralkodási idejéből. — Egyveleg. — Talányok. — Olvasóinkhoz.

Felelős szerkesztő: **K. Beniczky Irma.**

Kiadja és nyomatja: **Franklin-társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda. Budapest (egyetem-utca 4. sz.)**